

'n HOESBREEF

UITGAVE VAN STICHTING HISTORISCHE SOCIËTEIT ENSCHEDE-LONNEKER

Eerste Erfgoedprijs gaat naar Bijont

De eerste Erfgoedprijs van de Historische Sociëteit Enschede-Lonneker is gegaan naar Bijzonder Ontwikkelaar Bijont, voor het herstel van 'de Gouden Bocht van Enschede', het bekende ensemble Jugendstilpanden in de Ripperdastraat.

Ok genomineerd waren het gerestaureerde Trafohuis in de H.B. Blijdensteinlaan van de Stichting Industrieel Erfgoed Enschede en Olaf Visscher, onder meer als vrijwilliger beheerder van het Van Heekarchief. De tweejaarlijkse prijs is door voorzitter Dick Buursink op de ledenvergadering op 24 april uitgereikt.

Zes van de Jugendstilpanden in de Ripperdastraat (nrs. 9-11, 15,17 en 19-21) zijn sinds mei 2016 eigendom van Bijont. Deze is bezig de panden, voordien in bezit van het Medisch Spectrum Twente, met respect voor het cultuurhistorische karakter en de schoonheid van de woonhuizen in ere te herstellen en hun grandeur en beeldbepalende functie teruggeven.

Volgens de jury is de grote kracht van het winnende project het creëren van een aantrekkelijke uitstraling naar de (nabije) omgeving van de Ripperdastraat door gebruikmaking van het aanwezige historische potentieel van de Jugendstilpanden. Door de situering van de panden aan een drukke verkeersader wordt veel publiek bereikt en worden de vele passanten geconfronteerd met hoe mooi erfgoed in Enschede kan zijn. Al met al laat Bijont met dit bouwproject in de binnenstad van Enschede zien hoe goed verleden en heden gecombineerd kunnen worden met het oog op de toekomst, aldus de Commissie van Voordracht SHSEL-Erfgoedprijs onder voorzitterschap van Paul van Wijk.

▲ De 'Gouden Bocht van Enschede' aan de Ripperdastraat.

Foto: Dirk Korte

▲ Voorzitter Dick Buursink reikt de eerste SHSEL-Erfgoedprijs uit. V.l.n.r. Darinka Dieperink, Ard Pierik, Marga Brunninkhuis (Bijont), Dick Buursink, Paul van Wijk (SHSEL)

Foto: Jan Brummer

De SHSEL-Erfgoedprijs is op initiatief van de Monumentencommissie van de Historische Sociëteit ingesteld ter opluistering van het 50-jarig jubileum en om de aandacht voor cultuurhistorie in

de gemeente Enschede te stimuleren. De prijs bestaat uit een bedrag van 500 euro en de eer natuurlijk! Voor verdere informatie: www.shsel.nl en www.bijont.nl.

'n HOESBREEF

Stichting Historische Sociëteit Enschede - Lonneker

Gratis digitale nieuwsbrief van de
Historische Sociëteit
www.shsel.nl

Redactie:

Ingrid Astrego, Javastraat 26,
7512 ZJ Enschede. (053) 431 72 89 of
astrego@kpnmail.nl

Secretariaat:

Gerard Hemelt,
Suze Groeneweglanden 14,
7542 NM Enschede, 06 197 255 77
secre.shsel@gmail.com

'n Sliepsteen

Contribuanten ontvangen vier keer
per jaar ons historisch blad 'n Sliep-
steen. Redactie:
Geert Bekkering, (053) 430 06 91
of g.h.bekkering@home.nl

[https://www.facebook.com/
SHSEL/](https://www.facebook.com/SHSEL/)

Onze documentatie is te raadplegen
in Prismare, ruimte 1.07 Roomweg 167
maandag 10-12 uur vrijdag 14-16 uur.
Contribuanten ontvangen ons kwar-
taalblad 'n Sliepsteen www.shsel.nl

De Historische Sociëteit Ensche-
de-Lonneker heeft bij de belasting-
dienst de status van culturele ANBI.
Dat betekent dat een gift aan de
sociëteit voor 125 procent kan worden
afgetrokken van de inkomstenbe-
lasting en voor 150 procent van de
vennootschapsbelasting.
Een ANBI is een algemeen nut be-
ogende instelling. Die mag zich
culturele ANBI noemen als de instel-
ling voor minstens 90 procent actief
is op cultureel gebied. De Historische
Sociëteit is dat.

Jubileumjaar en vooroordelen

Zoals wel vaker
moest ik verwach-
tingen bijstellen
die ik had, toen ik
de jaarvergadering van
de Historische Sociëteit
voorbereid had. Je probeert van tevoren in te
schatten hoeveel men-
sen er zullen komen,
hoe de sfeer zal zijn en
of alles goed zal gaan.
Toen ik uiteindelijk de
avond opende, was de
zaal weer goed gevuld

met zo'n honderd geïnteresseerden. En
opnieuw -en voor de derde keer op rij-
een mooie avond in de zaal van de Ont-
moetingskerk. Misschien is dat wel de
reden dat zoveel mensen komen, leden
die vooral elkaar willen ontmoeten. En
een mooie zaal werkt daar aan mee.
De jaarvergadering had dit keer ook een
culturele component. Onze stadsdichter
Margót Veldhuizen heeft een gedicht
gemaakt voor ons 50-jarig jubileum
en heeft dat voorgedragen, naast een
gedicht over het Boerenkerkhof. Mooie
onderbreking van de vergadering en
zeker voor herhaling vatbaar.
Ook voor het eerst werd de SHSEL-erf-
goedprijs uitgereikt. Er waren drie
nominaties en de winnaar werd bureau
Bijont voor zijn inzet om de huizen aan
de Ripperdastraat weer in oude luister te
herstellen. Een terechte winnaar, dunkt
mij. Nog een mooie film van Jan van der
Geest over de Schipbeek. Afsluitend, een
mooie avond.

Het jubileumjaar verloopt tot nu toe
naar wens. De eerste bijeenkomst in de
stadsdelen heeft plaats gevonden in
Pathmos. Een fotopresentatie met foto's
van de wijk en van de stad. Een mooie
zaterdagmiddag met stralend weer en
de hal van de Pathmoschool was hele-
maal gevuld. Alle stoelen bezet en een
soort reünie met mensen die elkaar vaak
kenden van vroeger. En natuurlijk discus-
sie over de foto's! Zo ken ik de bezoekers
van onze fotopresentaties!

De commissie die zich bezig houdt met
activiteiten rond het jubileum is op
stoom. Er is een prachtige replica van
een plattegrond van Enschede uit 1907
gemaakt met daarover de huidige plat-
tegrond. Een mooie herinnering aan dit
jubileumjaar. Te koop in onze ruimte in
Prismare en bij boekhandel Broekhuis.

De komende maan-
den zal op meerdere
plekken in de stad een
fotopresentatie van
een stadsdeel of zelfs
een bepaalde wijk ge-
houden worden. Houdt
het in de gaten, want
die bijeenkomsten zijn
erg leuk maar worden
ook druk bezocht. Een
mooie gelegenheid om
elkaar te treffen en de
soms zeer exclusieve
foto's te bewonderen.

Ik merkte bij mijzelf wel dat ook ik met
vooroordelen presentaties bezoek. En-
schede van vroeger is geen mooie stad,
dat was mijn beeld! Lelijke fabrieken,
oninteressante gebouwen, smerig en
druk. Weinig monumentaals en veel, te
veel gesloopt. Veel sociale woningbouw
en een arme bevolking.

Inwoners waren door de bank geno-
men niet trots op hun stad. Ook niet
tegenover bezoekers van onze stad.
Dat heeft toch ook mijn beeld gekleurd.
Maar dan de indruk die ik krijg als ik
fotopresentaties zie. Pathmos, Laares, de
Velve en Hogeland, Dolphia en Ribbelt,
stadsdelen met ook stedenbouwkundi-
ge kwaliteit, waar mensen met plezier
blijken te wonen of gewoond hebben.
Gezellige buurten met een behoorlijke
sociale samenhang. Een binnenstad met
een zeer fraai stadhuis, de Grote Kerk,
het Volkspark en eigenlijk alle parken, de
Synagoge, de fabrikantenvilla's om maar
eens wat voorbeelden te noemen. De
vroegere aanleg van riool en waterleiding,
de tram, de afvalinzameling met elektri-
sche tractie, het zwembad op de heide,
het Rijksmuseum en de Kunstacademie.
Als de voorbeelden voorbij komen
van zaken waar Enschede mee voorop
liep, dan komt ook snel de trots. Trots
op een stad die begin 20ste eeuw een
zeer belangrijk economisch centrum in
Nederland was. Die een enorme opdon-
der kreeg door het wegvallen van de
textielindustrie, maar zich aan de eigen
haren uit het moeras heeft getrokken.
Nu opnieuw de stad die onmiskenbaar
het centrum van Oost-Nederland is en
waar het heel goed mee gaat. Onze stad,
waard om een jubileumfeestje mee te
vieren.

Dick Buursink

▲ Jubileumpresentatie over de Velve-Lindenhof in Lumen.

Jubileumbijeenkomsten in de wijken

► In het kader van het 50-jarig jubileum van onze Historische Sociëteit was, na de presentatie op Pathmos, zaterdag 19 mei de beurt aan Velve-Lindenhof in wijkcentrum Lumen. Wederom een zeer geslaagde middag, niet in het minst vanwege de perfecte organisatie door de mensen van de wijkraad, voorzitter Slessor Ettiene, secretaris Marinus Gouma en een aantal gastvrouwen. Gitariste Thea van de Meer verzorgde de muzikale omlijsting. Tot genoegen van de promotiecommissie konden we weer een aantal nieuwe Sliepsteenabonnees noteren.

Onze secretaris Gerard Hemelt overhandigde Marinus Gouma het informatiebordje behorende bij de in Lumen

aanwezige muurplastiëken van Joop Puntman. Het infobordje wordt op een later tijdstip aangebracht en feestelijk onthuld.

Jan Brummer

Historische Kring Glanerbrug zoekt versterking

► De Historische Kring Glanerbrug (HKG) is op zoek naar leden van de Historische Sociëteit die willen meedenken en meewerken binnen de HKG. Wij komen eens per maand bijeen in ons archief aan de Kerkstraat in Glanerbrug. De HKG onderhoudt goede banden met collega's uit Gronau/Epe en is jaarlijks present op een braderie in het dorp. We hebben een eigen internetsite en een eigen facebookpagina. Interesse? Meer weten? Neem contact op met voorzitter Willie Meester: wmeester@home.nl.

We zien naar u uit!
Historische Kring Glanerbrug

Uitslag Rabo ClubKas Campagne 2018

► De Historische Sociëteit krijgt 802,40 euro van de Rabo ClubKas Campagne 2018. Een mooi bedrag. De sociëteit staat daarmee op de 40e plaats op de lijst van verenigingen en stichtingen die meedoen. Dat zijn er dit jaar 187 en er is 100.000 euro beschikbaar om onder hen te verdelen. De dierenopvang, de kankerbestrijding, de bibliotheek en enkele sportverenigingen gingen met het meeste geld strijken: elk 2.000 euro. In voorgaande jaren leverde de actie de SHSEL rond de 500 euro op, met een uitschieter in 2016. Toen was het 1.000 euro. Het bestuur van de Historische Sociëteit bedankt alle abonnees van harte die dit jaar weer hun stem op de SHSEL hebben uitgebracht!

Jubileumgedicht

► Stadsdichter Margót Veldhuizen heeft een gedicht geschreven ter gelegenheid van het 50-jarig jubileum van de Historische Sociëteit (SHSEL). Dit gedicht heeft ze op 24 april voorgedragen op de jaarvergadering van de SHSEL.

N.a.v. het 50 jarig jubileum van de Historische Sociëteit Enschede – Lonneker:

*Er was meer
er was meer in deze stad
dan de textiel.*

*Zij laat zien wat in deze stad
niet meer aanwezig is, gesloopt
door voormalig stadsbestuur
dat destijds vond dat men
in vaart der volkeren
niet achterblijven kon.*

*Plaatst grensstenen
langs sloot in bos of berm
waar in een ver verleden
de markengrenzen lagen.*

*Zij gaat voor het behoud
van het Enschedese erfgoed
dat dreigt te verdwijnen,
nu gemeente daarvoor
geen geld besteden wil.*

*Verhalen over de vorige eeuw
haalt zij niet van ver
maar heel dichtbij
er zijn er nog die beeldend
vertellen over hoe het vroeger
was in buurt en wijk
daar tonen zij in woord en beeld
de geschiedenis van onze stad.*

Margót Veldhuizen

Foto: Clifton Buitink

Contactpersonen commissies

► Binnenstadcommissie

Hans Jansen (053) 4354870
Email: hansjansen@shsel.nl

► Boerderijcommissie

Jan Goolkate (053) 435 90 44
Email: jangoolkate@shsel.nl

► Documentatiecentrum

Kor Feringa (053) 477 45 95
Email: korferinga@shsel.nl

► Foto- en verhalencommissie

Jan Breteler
Email: janbreteler@shsel.nl

► Monumentencommissie

Cees van der Velde, 06 4735 43 59 of 06 4208 92 50, ceesvandervelde@shsel.nl

► Loakstenen- en begraafplaatsencommissie

Harry van der Sleen (053) 852 24 94
Email: loakstenen@shsel.nl

► PR-commissie

Ben Broen, 06 835 30 607
Email: benbroen@shsel.nl

► Redactie 'n Sliepsteen

Geert Bekkering (053) 430 06 91
Email: geertbekkering@shsel.nl

► Historische Kring Glanerbrug

Joop Kwakman (053) 461 38 53
Email: joopkwakman@shsel.nl

► ICT

Tijbbe Knol Email: tjbbeknol@shsel.nl

Gidsen gezocht

► Bent u ook geïnteresseerd in de geschiedenis en de verhalen van vroeger over de voormalige vliegbasis Twenthe? En vindt u het leuk anderen aan te steken met uw enthousiasme? Word dan gids!

Een deel van de voormalige vliegbasis Twenthe is ingericht als natuurgebied en sinds 2016 opengesteld voor publiek. Er zijn regelmatig groepen bezoekers die

rondgeleid willen worden. De gidsen die we zoeken, vertellen het verhaal over de geschiedenis van het landschap: de ontginning, het grondgebruik en de bewoningsgeschiedenis. Maar ook over de impact van de aanleg van vliegveld(en) op natuur en bewoners. Aanmelden en informatie via post@vliegbasistwenthe.info of Guido van Leeuwen, 06-4238 49 94.

Gevonden boekje gedigitaliseerd

► De Historische Sociëteit (SHSEL) heeft van Harriët Horlings te Riet (geboren in Enschede, maar nu woonachtig in Nijverdal) een handgeschreven boekje gekregen over de geschiedenis van Enschede. Het boekje is door haar gevonden toen ze veertien jaar oud was, tussen het puin van de afbraak van huizen aan de Goolkatenweg (tegenover de fabriek van Oosterveld). De titel is: 'De nieuwe stad in het oude land' en de schrijver is P. Breukers.

Het boekje telt zo'n 125 pagina's met ansichten, krantenknipsels en een lofzang op de stad. Het stamt waarschijnlijk uit 1949. Over de schrijver is niet meer bekend dan zijn naam.

Een fascimile-uitgave bleek te duur voor

de SHSEL, maar secretaris Gerard Hemelt heeft het boekje gedigitaliseerd. Wie er belangstelling voor heeft, kan met hem contact opnemen op seccr.shsel@gmail.com.

En wie iets weet over het boekje of over P. Breukers, graag een berichtje naar Geert Bekkering via g.h.bekkering@home.nl.

Frits Jurgens overleden

Zaterdag 26 mei is Frits Jurgens overleden, op 73-jarige leeftijd. Frits heeft grote verdiensten gehad voor de Historische Sociëteit. Hij is lang penningmeester geweest en verzorgde ook de ledenadministratie. Als echte verenigingsman kende hij de meeste leden bij naam. En als iemand vergat de contributie te betalen, belde hij gewoon even op. Dat hielp. Ook na het overdragen van het penningmeesterschap bleef hij nodig. De nieuwe penningmeester had de zaken minder voor elkaar en Frits kwam terug. Uiteindelijk werd het werk overgenomen door Peter Makaske en daarna door Peter Janssen.

Frits had een prettige, nuchtere en zakelijke kijk op voorbijkomende zaken, zegt een van zijn toenmalige medebestuurders. Hij eindigde zijn betoog vaak met een kwinkslag. En als er geen plek was voor een bestuursvergadering, kon die altijd bij hem thuis gehouden worden. Bij mooi weer bij voorkeur in de tuin.

Frits Jurgens kampte al jaren met zijn gezondheid, maar bleef steeds optimistisch. Afgelopen zomer kwam hij de expositie over het Hogeland bekijken en genoot daar van het spreken van zo veel oude bekenden. De Historische Sociëteit verliest in hem een van haar meest betrokken en markante leden.

▲ Anneke Grimberg

Nieuwe penningmeester

Op de jaarvergadering van de Historische Sociëteit (SHSEL) heeft **Peter Janssen** afscheid genomen als penningmeester van het bestuur. Hij heeft vijf jaar lang uitstekend en zeer consciëntieus de financiële zaken van de SHSEL behartigd. De voorzitter bedankt hem voor zijn vele werk in de afgelopen jaren.

Zijn taak wordt overgenomen door **Anneke Grimberg**, die sinds twee jaar al de abonentenadministratie van de SHSEL verzorgt. Zij is business controller bij Hogeschool Saxion. Anneke wordt onder applaus van de vergadering met algemene stemmen benoemd tot de nieuwe penningmeester van de Historische Sociëteit.

► De prijsvraag in 'n Sliepsteen over de stervormige ramen in boerderijen bij Enschede heeft landelijk de aandacht getrokken. Het blijkt een uniek verschijnsel te zijn, vooral in de Zuid-Eschmarke. In de boerderij De Metten in Boekelo was een Lutje Holzik uit de Zuid-Eschmarke ingetrouwd. De twee boerderijen met sterramen in Lonneker, Het Spölmink en De Veger, blijven in dit verhaal een beetje buitenbeentjes, vooral omdat De Veger ook nog een gevelsteen uit 1878

Landelijke interesse voor stervormige boerderijramen

heeft en dat blijkt vroeg. De andere boerderijen zijn allemaal gebouwd of verbouwd tussen 1895 en 1915. In het blad 'Landleven' zal volgend voorjaar een artikel over deze sterramen worden geplaatst. De grote vraag blijft echter waarom stervormige ramen in dit gebied?

Het is duidelijk een soort rage geweest, mensen hebben elkaar nagedaan omdat ze het mooi vonden. Maar zit er ook een betekenis achter? Zou het een verwijzing kunnen zijn naar de Ster van Bethlehem? Het zou fijn zijn als mensen nog verhalen hebben over deze ramen, dan kan die informatie worden opgenomen in het artikel voor Landleven. Graag contact opnemen met Geert Bekkering, g.h.bekkering@home.nl of 053-430069.

Geert Bekkering

Promotiecommissie

► Wij zijn blij met en danken een ieder voor de vele boeken die wij hebben gekregen voor onze boekenmarkt, die wij gaan houden op vrijdag 14 september van 10.00-17.00 uur in onze ruimte in Prismare.

Als promotie voor 'n Sliepsteen en om abonnees te werven staan wij op 2 juni op het Brouwerijplein aan de Roomweg, waar van 9.00-17.00 uur een grote braderie gehouden wordt. Op 16 juni staan we in de Zuiderspeeltuin aan de Kuipersdijk, waar de Historische So-

ciëteit oude films laat zien, i.v.m. ons 50-jarig jubileum en om ons te presenteren in de buurt. En op 21 juni staan we in de oude Polaroidfabriek aan de hoge Bothofstraat, waar koningin Máxima het nieuwe onderkomen van vele bedrijven gaat openen.

Op zaterdag 14 juli staan we van 14.00-17.00 uur in het Tetem-gebouw aan de Stroinksbleekweg, waar o.a. Jan Brummer oude foto's van Enschede en de Deurningerstraat laat zien. Deze zaterdag worden er rondom TETEM, Mekkel-

holt en Deppenbroek allerlei festiviteiten georganiseerd om de buurtbewoners elkaar eens op een andere manier te laten ontmoeten.

Op zondag 23 september staan wij in het Ledeboerpark aan de Hengelosestraat (met de twee adelaars) tijdens de driejaarlijkse agrarische manifestatie. Als laatste staan we dan nog (momenteel althans) op de markt van Stichting Welzijn op 20 oktober in de Diekmanhal. Fijne vakantie allemaal!

Ben Broen en Henk Dikken